

Sygn. akt II PZ 15/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z powództwa K. C.

przeciwko "J." Spółce z o.o. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Společnych i Spraw Publicznych w dniu 14 lipca 2016 r.,

zażalenia powódki na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 sierpnia 2015 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Společnych w W. wyrokiem z dnia 15 grudnia 2014 r. zasądził od pozwanej „J.” Spółki z o.o. (dalej jako Spółka) na rzecz powódki K. C. kwotę 64.954,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2008 r. (pkt I), oddalił dalej idące powództwo (pkt II), zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.000 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów procesu (pkt III) oraz koszty sporządzenia opinii przez biegłego sądowego M. P. zaliczył na rachunek Skarbu Państwa (pkt IV).

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka została zatrudniona w pozwanej Spółce z dniem 1 października 2007 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku przedstawiciela handlowego. Zgodnie z zawartą umową o pracę miała ona otrzymywać wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 2.500 zł oraz premie i dodatki przewidziane w regulaminie wynagradzania. Ponadto dla przedstawicieli handlowych członkowie zarządu ustnie ustalili prowizję w wysokości 1 euro od każdej przepracowanej godziny pracownika w ramach danego kontraktu. Wyjeżdżając służbowo do Niemiec powódka otrzymywała delegacje, a stawka diety zagranicznej wynosiła 42 euro za dobę. Za okres od czerwca do października 2008 r. delegacje nie zostały rozliczone. Pozwana Spółka w dniu 30 października 2008 r. wypowiedziała powódce umowę o pracę wskazując jako przyczynę naruszenie obowiązków pracowniczych w zakresie dbałości o dobro i mienie pracodawcy. W sprawie toczącej się na skutek odwołania powódki od dokonanego jej wypowiedzenia umowy o pracę, Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 6 maja 2014 r. (VII Pa .../13) uznał, że należna powódce prowizja za okres jednego roku przed rozwiązaniem umowy o pracę stanowi kwotę 14.645 euro (1.220 euro miesięcznie). Mając powyższe na uwadze, w rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy przyjął, że nierozliczone na rzecz powódki należności stanowią kwoty: 26.997,12 zł (7.030,50 euro) tytułem prowizji, 12.084,27 zł oraz 5.302, 52 euro tytułem delegacji, 1168,86 zł tytułem wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy, 4.343 zł tytułem wynagrodzenia za pracę za listopad 2008 r.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła apelacją powódka, zaskarżając wyrok w punkcie I, II i III i zarzucając sprzeczność ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, brak w uzasadnieniu wyroku wyczerpującego wyjaśnienia w zakresie oddalenia powództwa, błędne wyliczenie wysokości należnego jej wynagrodzenia. Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na jej rzecz dodatkowo następujących kwot: 47.502,05 zł tytułem prowizji, wynagrodzenia i ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, 1.569,68 zł tytułem kosztów poniesionych na pracowników tymczasowych, 82.364,15 zł tytułem niewypłaconej prowizji po zwolnieniu powódki, 6.857,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu ponad zasądzoną kwotę 5.000 zł, ewentualnie o uchylenie wyroku w

zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2015 r. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w zakresie od dnia rozprawy 1 grudnia 2014 r. i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja powódki okazała się uzasadniona, jednakże z całkowicie innych przyczyn niż w niej podniesione. Stosownie do art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji w granicach zaskarżenia bierze bowiem z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W tej kwestii Sąd Apelacyjny stwierdził, że zgodnie z art. 379 pkt 2 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela handlowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Ze względu na regulacje zawarte w procedurze cywilnej, oparte na założeniu, że czynności procesowe winny wykonywać osoby uprawnione do działania w imieniu osoby prawnej (art. 67 § 1 k.p.c.) i powiązaniu możliwości korzystania przez osobę prawną ze zdolności procesowej z posiadaniem organu uprawnionego do działania w jej imieniu – wykluczona została dopuszczalność występowania w postępowaniu sądowym osoby prawnej, która nie ma umocowanego do działania za nią organu. Przepis art. 67 § 1 k.p.c. nawiązuje do unormowania z art. 38 k.c., wedle którego osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i opartym na nim statucie. W przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością organem reprezentującym spółkę (art. 201 § 1 k.s.h.) jest zarząd. Sąd Apelacyjny wskazał, że ustawodawca wręcz wykluczył dopuszczalność postępowania z udziałem osoby prawnej, która nie ma umocowanego do działania za nią organu. Nakazał sądowi wzięcie tej okoliczności pod rozagę w każdym stanie sprawy, niezależnie od tego, czy brak ten ma charakter pierwotny, czy też wtórny oraz w jakiej roli procesowej występuje osoba prawna dotknięta brakiem.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwana nie ma powołanego organu do jej reprezentowania, co stanowi w myśl art. 379 pkt 2 k.p.c. przyczynę nieważności

postępowania i skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku. W momencie podejmowania zawieszono postępowania na rozprawie w dniu 1 grudnia 2014 r., Sąd Okręgowy dysponował informacjami z Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 14 października 2014 r. oraz 1 grudnia 2014 r., w których w Rubryce 7 obejmującej dane wspólników wpisano A. K., natomiast w Dziale 2 Podrubryce 1, obejmującej dane osób wchodzących w skład organu uprawnionego do reprezentacji, nie ma żadnych wpisów. W aktach sprawy znajduje się wyjaśnienie A. K. z którego wynika, że od dnia 17 stycznia 2011 r. nie jest właścicielem udziałów pozwanej Spółki, gdyż zbył je w całości na rzecz A. M., który został powołany na funkcję prezesa. Do tych wyjaśnień dołączono umowę sprzedaży udziałów, w której jako nabywca został wskazany M. A. Tymczasem informacja z Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 14 listopada 2011 r., jako członków zarządu uprawnionych do reprezentacji, wymienia K. M. i B. W. Korespondencja kierowana na adres pozwanej oraz A. M. nie była podejmowana. Z dniem 24 stycznia 2013 r. K. M. i B. W. zostali wykreśleni z rejestru, jako członkowie zarządu a w ich miejsce nikt nie został wpisany.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny przyjął, że od momentu podjęcia zawieszono postępowania pozwana nie posiadała zarządu, a brak jest informacji o jakichkolwiek czynnościach podjętych w celu powołania kuratora. Z odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego aktualnego w dacie wyrokowania wynikało ponadto, że z dniem 22 grudnia 2014 r. wykreślony został wpis dotyczący adresu Spółki. Powyższe okoliczności uzasadniały przyjęcie, że pozwana nie ma organów uprawnionych do jej reprezentowania, co stanowiło podstawę do uchylenia zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c.

Od powyższego wyroku zażalenie wniosła powódka K. C., w którym zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności:

- 1) art. 67 § 1 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. przez nieprawidłowe przyjęcie, że pozwana od dnia 1 grudnia 2014 r. nie posiada organu powołanego do jej reprezentowania, a w konsekwencji stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania, w sytuacji gdy pozwana posiadała prawidłowo wybrany zarząd,

- 2) art. 379 pkt 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji stwierdzenie, że w niniejszym postępowaniu zachodzi nieważność postępowania ze względu na brak organu powołanego do reprezentowania pozwanej,
- 3) art. 386 § 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe, błędne zastosowanie i w konsekwencji stwierdzenie nieważności postępowania i uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością od dnia 1 grudnia 2014 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, podczas gdy w niniejszej sprawie nie zachodziła nieważność postępowania,
- 4) art. 378 § 1 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że sąd drugiej instancji bierze pod uwagę z urzędu przesłanki nieważności postępowania, niezależnie od granic apelacji i zaskarżenia, w sprawie w której powódka zaskarżyła przedmiotowy wyrok jedynie w części.

Skarżąca domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, jednocześnie wnosząc o przeprowadzenie dowodów powołanych w uzasadnieniu zażalenia w postaci umowy zbycia udziałów z dnia 14 lipca 2010 r., postanowienia Sądu Rejonowego, Wydziału VI Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 15 maja 2012 r. na okoliczność posiadania przez pozwaną organu powołanego do jej reprezentacji oraz daty powołania prezesa zarządu. Skarżąca zarzuciła, że akta Krajowego Rejestru Sądowego wskazują, iż zgodnie z art. 201 k.s.h. do dnia 14 lipca 2010 r. członkami zarządu Spółki byli K. M. i B. W., zaś od dnia 14 lipca 2010 r. do dnia dzisiejszego jej prezesem zarządu jest A. K. W związku z tym, że dokonane zmiany w strukturze pozwanej oraz w składzie jej organów nie zostały formalnie wpisane do rejestru, a jedynie przedłożone do wiadomości Sądowi Rejestrowemu i pozostawione w aktach, Sąd ten w dniu 15 grudnia 2010 r. wszczął z urzędu postępowanie przymuszające celem wpisania zmian do rejestru. Postępowanie zostało zakończone postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 15 maja 2012 r. na podstawie którego dokonano wpisu jako jedynego udziałowca A. K. i wykreślono członków zarządu K. M. oraz B. W., nie

wpisując w to miejsce powołanego prezesa zarządu A. K. z uwagi na nie dołączenie przez niego wzoru podpisu. Wobec tego nie może być mowy o spełnieniu przesłanki z art. 379 pkt 2 k.p.c., to jest nieważności postępowania w postaci braku organu powołanego do reprezentowania pozwanej Spółki. Z ostrożności procesowej skarżąca podniosła zarzut niewłaściwego zastosowania art. 378 § 1 k.p.c. bowiem nie zważając na granice zaskarżenia Sąd Apelacyjny dokonał kontroli nieważności postępowania do całości wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed tym sądem i zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie przysługujące na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., bada wyłącznie poprawność zastosowania art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, a więc wystąpienie choćby jednej z alternatywnie ujętych w tym przepisie przesłanek uchylenia wyroku, to jest nieważności postępowania, nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo istnienia konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Chodzi więc o to, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy okoliczności są tymi, które w świetle art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. usprawiedliwiają wydanie wyroku kasatoryjnego, zamiast reformatoryjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 nr 3 poz. 41; z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013 nr 4 poz. 54; z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, LEX nr 1288649; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, LEX nr 1288751, z dnia 25 stycznia 2013 r., I PZ 28/12, LEX nr 1555066; z dnia 10 czerwca 2014 r., I PZ 12/14, niepublikowane).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny przyjął, że przyczyną wydania wyroku kasatoryjnego było stwierdzenie nieważności postępowania przed Sądem

pierwszej instancji spowodowane brakiem organu powołanego do reprezentowania pozwanej Spółki (art. 379 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 67 § 1 k.p.c.). Pozwana jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a w takim wypadku zgodnie z art. 201 k.s.h. organem uprawnionym do jej reprezentowania jest zarząd. Takiej oceny, co do przesłanki nieważności, Sąd Apelacyjny dokonał wyłącznie na podstawie: wyjaśnień A.K. zawartych w piśmie z dnia 7 października 2011 r., umowy z dnia 17 stycznia 2011 r. dotyczącej sprzedaży przez A. K. 100% udziałów na rzecz A. M., odpisów z Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 14 października 2014 r., 1 grudnia 2014 r. oraz 3 lipca 2015 r., niezawierających wpisu w Dziale 2 Podrubryce 1, obejmującej dane osób wchodzących w skład organu uprawnionego do reprezentacji, nie dysponując aktami rejestrowymi Spółki. Natomiast, co prawidłowo zarzuca skarżąca w uzasadnieniu zażalenia, zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 687) dla podmiotu wpisanego do Rejestru prowadzi się odrębne akta rejestrowe obejmujące, w szczególności dokumenty stanowiące podstawę wpisu.

Nie może więc zostać niezauważone, że akta rejestrowe pozwanej zawierają dodatkowe informacje dotyczące postępowania prowadzonego z urzędu przez Sąd Rejonowy, Wydział VI Gospodarczy KRS na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym z których wynika, że A. K. nie został wpisany jako prezes zarządu z uwagi na nie dołączenie wzoru podpisu, wymaganego do wpisu stosownie do art. 19a ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym w brzmieniu obowiązującym sprzed nowelizacji ustawy, dokonanej ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych i zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 4). Tym samym Sąd Rejestrowy nie zakwestionował ważności uchwały nr 3 nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników z dnia 14 lipca 2010 r. o powołaniu nowego prezesa zarządu w osobie A. K., jako organu uprawnionego do reprezentacji pozwanej Spółki. Powyższe prowadzi do wniosku, co prawidłowo podnosi skarżąca w uzasadnieniu zażalenia, że pozwana po wykreśleniu przez Sąd Rejestrowy, jako członków zarządu K. M. oraz B. W., miała zgodnie z art. 201 k.s.h. w związku z art. 67 § 1 k.p.c. organ uprawniony do jej reprezentacji w osobie prezesa zarządu A. K. Oceny tej nie zmienia na tym etapie postępowania wyjaśnienie A. K. zawarte w piśmie z dnia 7 października 2011 r.,

bowiem z dołączonej do pisma umowy wynika jedynie, że doszło do sprzedaży 100% udziałów. Brak jest uchwały zgromadzenia wspólników o odwołaniu prezesa zarządu w osobie A. K. i powołaniu nowego prezesa zarządu Spółki.

Należy również podkreślić, że sam wpis nie decyduje, czy ktoś jest czy nie jest członkiem zarząd, bowiem status prawny członka zarządu spółki określają umowa spółki i przepisy art. 201-211 k.s.h. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2005 r., V CK 839/04 (LEX nr 536022) oraz z dnia 4 września 2012 r., I UK 137/12 (LEX nr 1274954) stwierdził, że z mocy art. 201 § 4 k.s.h. członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest powoływany i odwoływany uchwałą wspólników. Oznacza to, że takie powołanie jest skuteczne w stosunkach wewnętrznych spółki, a wpis zmian w składzie osobowym zarządu w rejestrze sądowym ma tylko charakter deklaratoryjny. Domniemywa się, że wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym jest prawdziwy, lecz jest to domniemanie wzruszalne. Ustanowione jest ono dla ochrony osób trzecich (kontrahentów spółki). Istotne znaczenie dla reprezentacji spółki ma zatem uzyskanie statusu członka zarządu zgodnie z regulacją zawartą w umowie spółki oraz przepisami art. 201-211 k.s.h. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 września 2008 r., I OSK 333/08, LEX nr 516805).

Konkludując, Sąd Apelacyjny nie miał podstaw, aby w oparciu o powołane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku okoliczności uznać, że pozwana w dniu wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji nie posiadała organu uprawnionego do jej reprezentowania co prowadziło do nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Nawet gdyby Sąd ten uznał, że z uwagi na sprzedaż przez prezesa zarządu A. K. 100% udziałów doszło do zmiany w zarządzie Spółki, to powinien zwrócić się o przedłożenie uchwał zgromadzenia wspólników podjętych w przedmiocie zmiany w składzie zarządu. Sama umowa sprzedaży 100% udziałów przez prezesa zarządu, przy uwzględnieniu pozostałych dokumentów zgromadzonych w aktach rejestrowych, nie stanowi o zmianie zarządu pozwanej bądź jego braku, a jedynie stosownie do treści art. 188 § 3 k.s.h. obligowała zarząd do przedłożenia sądowi rejestrowemu aktualnej listy wspólników. Z punktu widzenia nieważności z art. 379 pkt 2 k.p.c. istotny jest stan rzeczywisty, a podkreślić należy, że o pełnieniu funkcji członka zarządu nie przesądza sam wpis widniejący w

Krajowym Rejestrze Sądowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2010 r., I CSK 272/09, LEX nr 583724).

Z wskazanych powyżej względów zażalenie okazało się uzasadnione i Sąd Najwyższy na zasadzie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia

kc